

ЗЕМЛЕУСТРІЙ І ДЕРЖАВНИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ КАДАСТР В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ, ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

ОЛЕЙНИК Софія Андріївна

*студентка 4-го курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності «Геодезія та землеустрій»*

Науковий керівник

КУСТОВСЬКА Оксана Володимирівна

*к.е.н., доцент кафедри
землевпорядного проєктування*

Національний університет

*біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна,*

kustovska_o@nubip.edu.ua

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року спричинило масштабні руйнування територій, інфраструктури, об'єктів житлової та промислової забудови, а також значні втрати у сфері земельних ресурсів. В умовах воєнного стану система землеустрою та Державного земельного кадастру (ДЗК) опинилася перед безпрецедентними викликами, пов'язаними з необхідністю одночасного забезпечення національної безпеки, захисту інформації та збереження прав держави, фізичних і юридичних осіб. У цих умовах особливої актуальності набули питання нормативного регулювання функціонування ДЗК, обмеження доступу до кадастрових даних, а також адаптації процедур землеустрою до воєнних реалій.

Ключовим нормативно-правовим актом, що врегулював особливості ведення Державного земельного кадастру в період воєнного стану, стала постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 року № 564 «Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану», розроблена Держгеокадастром відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» та Указів Президента України про введення та продовження воєнного стану [1].

Зазначеною постановою визначено комплекс заходів, спрямованих на захист відомостей ДЗК від несанкціонованого втручання та забезпечення стабільної роботи кадастрової системи. Зокрема, передбачено, що внесення відомостей до ДЗК та надання таких відомостей здійснюється виключно державними кадастровими реєстраторами Держгеокадастру та його територіальних органів, включеними до спеціального переліку. Такий підхід дозволив мінімізувати ризики втрати або спотворення кадастрової інформації в умовах воєнних загроз.

Крім того, постановою було затверджено перелік адміністративно-територіальних одиниць, у межах яких обмежується або припиняється доступ користувачів до Державного земельного кадастру, зокрема до Публічної кадастрової карти. Водночас, у визначених законом випадках надання відомостей з ДЗК здійснюється через центри надання адміністративних послуг або уповноваженими посадовими особами органів місцевого самоврядування, які пройшли відповідне стажування у сфері земельних відносин [1].

Окрему увагу приділено врегулюванню доступу до координат поворотних точок меж земельних ділянок. У період воєнного стану така інформація надається виключно державним кадастровим реєстраторам та сертифікованим інженерам-землевпорядникам і геодезистам, які виконують топографо-геодезичні та землевпорядні роботи на відповідних територіях. Це є важливим елементом забезпечення інформаційної безпеки та запобігання використанню кадастрових даних у воєнних цілях.

Воєнні дії завдали колосальної шкоди земельним ресурсам України, особливо сільськогосподарським угіддям, які є стратегічною основою продовольчої безпеки держави. Згідно з результатами Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA), проведеного Урядом України спільно зі Світовим банком, ООН та Європейським Союзом, загальні збитки та втрати аграрного сектору за перший рік повномасштабної війни оцінюються у 40,2 млрд доларів США [2].

Прямі пошкодження сільськогосподарських земель, техніки та інфраструктури становлять близько 8,7 млрд доларів США, тоді як непрямі втрати, пов'язані зі зниженням виробництва, порушенням логістичних ланцюгів та зростанням витрат, перевищують 31 млрд доларів США [2]. Значні площі земель зазнали мінування, фізичного руйнування ґрунтового покриву, забруднення вибухонебезпечними предметами та продуктами горіння, що унеможливує їх використання без проведення тривалих відновлювальних заходів.

У таких умовах роль Державного земельного кадастру суттєво зростає, оскільки саме кадастрові дані є основою для фіксації пошкоджених земель, планування відновлювальних робіт, оцінки збитків та формування механізмів компенсації.

Воєнні дії мають не лише економічні, а й глибокі екологічні наслідки, що безпосередньо впливають на стан земельних ресурсів. Дослідження, присвячені аналізу впливу бойових дій на природне середовище України, свідчать про масштабне забруднення ґрунтів, підземних і поверхневих вод, а також фізичне руйнування природних і антропогенних ландшафтів [3].

Вибухи ракет, артилерійські обстріли та пожежі призводять до утворення глибоких вирв, знищення ґрунтового покриву, деградації флори та фауни. Особливо небезпечними є ураження промислових об'єктів, зокрема нафтобаз, що спричиняють тривале забруднення земель нафтопродуктами та токсичними речовинами. Такі процеси мають довгострокові наслідки і

потребують комплексного землеустрою з урахуванням екологічної реабілітації територій [3].

Для системи землеустрою це означає необхідність інтеграції екологічного моніторингу, даних про забруднення та деградацію земель у кадастрову інформацію, а також розроблення спеціальних проєктів рекультивації і відновлення земель у повоєнний період.

У повоєнний період система землеустрою та Державного земельного кадастру стане ключовим інструментом відновлення територій України. Актуалізація кадастрових даних, інвентаризація пошкоджених земель, визначення їх правового статусу та функціонального призначення є необхідними умовами для залучення інвестицій, реалізації програм відбудови та забезпечення сталого розвитку.

Подальша цифрова трансформація ДЗК, удосконалення механізмів доступу до даних, а також інтеграція екологічних і просторових даних дозволять сформувати сучасну, стійку до криз систему управління земельними ресурсами. Таким чином, досвід функціонування землеустрою та кадастру в умовах воєнного стану є важливою основою для формування ефективної моделі повоєнного відновлення України.

Список використаних джерел:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 р. № 564 «Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану». Доступно: <https://land.gov.ua/uriad-pryiniav-postanovu-deiaki-pytannia-vedennia-ta-funktsionuvannia-derzhavnoho-zemelnoho-kadastru-v-umovakh-voiennoho-stanu/>
2. Agricultural War Damages, Losses, and Needs Review – Issue 3, April 24, 2023. Доступно: <https://reliefweb.int/report/ukraine/agricultural-war-damages-losses-and-needs-review-issue-3-april-24-2023>
3. Victor Karamushka, Svitlana Boychenko, Olena Kozak, Mykhailo Khoriev. *Destruction of the Natural Environment Caused by the War in Ukraine: Impact on Atmosphere, Land, Water and Ecosystems*. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 1474 (2025) 012016. Доступно: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/1474/1/012016/pdf>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«GEOPOINT»

5-6 березня 2026 року

**PROCEEDINGS OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE**

«GEOPOINT»

March 5-6, 2026

УДК 332.2/.7:528.4/.9"364"(082)

ISBN 978-617-8798-98-7

«GEOPPOINT»: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, Україна, 5-6 березня 2026 року: матеріали конференції. Київ: НУБіП України. 2026. 332 с.

Рекомендовано Вченою радою факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 5 від 19 березня 2026 року)

У збірнику матеріалів конференції подано результати сучасних наукових досліджень за секціями: землеустрій та кадастр в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, оцінка земель, врахування збитків та управління ризиками, геопросторові технології та ДЗЗ. Розраховано для науково-педагогічних працівників, представників науково-дослідних установ, науковців, спеціалістів установ та фахівців землевпорядного напрямку, аспірантів, студентів.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове. Автори матеріалів несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей, відповідаючи принципам академічної доброчесності.

Відповідальні за випуск: І. А. Опенько, О. Д. Грищак

©НУБіП України, 2026